

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

ПРОГРАМА

**атестаційного екзамену для спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітнього
ступеня «Бакалавр»**

ДУБЛЯНИ 2022

Економічна теорія

Суть поняття “економіка”. Економічна теорія як суспільна наука. Етапи і концепції розвитку науки: меркантилізм, фізіократи, класична політична економія, марксизм, маржиналізм, неокласицизм, монетаризм, кейнсіанство, інституціоналізм. Виникнення економічної теорії. Предмет економічної теорії і еволюція його визначення. Складові економічної теорії. Економіка позитивна і нормативна. Функції економічної теорії. Методи пізнання економічних явищ і процесів. Економічні закони і категорії. Місце економічної теорії в системі економічних наук.

Матеріальне виробництво – основа людського життя. Засоби і предмети праці. Продуктивні сили і виробничі відносини. Спосіб виробництва. Поділ праці і її кооперація. Основні фактори виробництва. Функція робітника. Функція засобів виробництва. Природний фактор виробництва. Потреби суспільства. Види потреб. Ієрархія потреб. Етапи розвитку потреб. Економічні інтереси. Державний, грошовий і особистий інтерес. Взаємозв’язок потреб, виробництва і попиту. Обмеженість ресурсів і їх раціональне використання. Крива виробничих можливостей. Результати виробництва. Суспільний продукт та його форми.

Економічна система і її основні структурні елементи. Історія розвитку економічних систем. Типи економічних систем. Національні моделі економічних систем. Еволюція відносин власності. Форми власності в Україні. Реалізація відносин власності. Трансформація відносин власності. Роздержавлення і приватизація об’єктів власності. Форми роздержавлення.

Натуральне господарство. Поняття товарного виробництва, його характерні риси та умови виникнення. Просте і розвинуте товарне виробництво, їх спільні риси і відмінності. Товар та його властивості. Сутність споживчої вартості і вартості. Характеристика мінової вартості. Двоїстий характер праці втіленої в товарі. Основна суперечність простого і капіталістичного товарного виробництва. Закон вартості. Індивідуальні і суспільні затрати праці. Дія закону вартості в суспільному виробництві.

Причини виникнення грошей. Форми мінової вартості. Виникнення і суть грошей. Функції грошей: міра вартості, засіб обігу, нагромадження, засіб платежу, світові гроші. Види грошей. Вартість та ціна. Масштаб цін. Закони грошового обігу. Сучасні зміни в грошовому обігу. Грошова система і її елементи. Валюта і валютний курс. Роль, місце, причини і наслідки долара в сучасній валютній системі. Інфляція, її сутність. Вплив інфляції на економічні процеси. Причини інфляції та шляхи її зниження.

Поняття ринку та його характерні риси. Місце ринку в відтворювальному процесі. Функції ринку. Об’єкти і суб’єкти ринку. Види ринку. Необхідність переходу України до ринкової економіки. Механізм дії ринку. Структура ринку. Ринок засобів виробництва. Ринок праці. Ринок

науково-технічної продукції. Фінансовий ринок та ринок цінних паперів. Ціна і ціноутворення в ринковій економіці. Роль і функції цін. Система цін в економіці України. Сутність економічних законів попиту і пропозиції. Ціна рівноваги та її дотримання. Конкуренція та її роль в ринковій економіці. Форми конкуренції. Поняття монополізму та її вплив на економічні процеси.

Поняття та функції ринкової інфраструктури в економіці. Біржі, їх класифікація, місце і роль в інфраструктурі ринку. Товарні біржі, принципи їх діяльності. Фондова біржа. Ринок цінних паперів. Види цінних паперів. Валютна біржа і її функції. Формування та сучасний стан ринкової інфраструктури. Банки, їх сутність. Види банківських медитацій. Банківська система України та її структура. Розвиток ринкових відносин в Україні.

Соціально-економічна характеристика підприємства. Види підприємств. Малі підприємства і їх роль у суспільному виробництві. Закони України “Про власність”, “Про підприємництво”, “Про підприємства”. Суть і види підприємництва, особливості розвитку його в Україні. Соціально-економічний зміст поняття “капітал”. Основний і оборотний капітал. Оборот і кругооборот капіталу. Виробничі фонди підприємства. Структура виробничих фондів. Особливості обороту основних фондів. Фізичний і моральний знос основних фондів. Амортизація. Методи нарахування амортизації.

Показники забезпеченості і використання основних фондів. Витрати виробництва на рівні підприємства. Постійні і змінні витрати. Собівартість продукції: планова, фактична, технологічна, виробнича і повна. Умови зниження собівартості. Фактори зниження собівартості продукції. Ефективність виробництва на рівні держави, господарюючого суб’єкта, працівника. Прибуток і його функції. Рентабельність виробництва.

Сільське господарство як сфера виробництва та особливості галузі. Земля як головний засіб виробництва. Аграрні відносини. Форми власності на землю. Земельна рента та її види. Ціна землі. Суб’єкти та об’єкти аграрних відносин. Агропромисловий комплекс і його функція. Значення, місце і роль окремих складових АПК. Агропромислова інтеграція, її передумови. Форми реформування і трансформаційні процеси в аграрному секторі.

Людські ресурси. Населення. Трудові ресурси. Відтворення трудових ресурсів. Сукупний працівник. Трудовий потенціал суспільства. Соціально-економічна суть зайнятості. Повна зайнятість. Раціональна зайнятість. Види і типи безробіття. Рівень безробіття. Ринок праці та особливості його функціонування. Суб’єкти ринку праці. Робоча сила як товар. Допомога по безробіттю. Механізм державного регулювання зайнятості.

Праця і мотивація праці. Ієрархія потреб. Доходи споживчого призначення. Сутність, види і джерела доходів. Заробітна плата, її форми і системи. Номінальна і реальна заробітна плата. Диференціація доходів

населення. Крива Лоренца і коефіцієнт Джині. Доходи від власної ренти. Доходи підприємця. Розподіл і використання доходів.

Суть суспільного відтворення і його основні риси. Відтворення виробничих відносин, природних ресурсів і інформації. Просте і розширене відтворення. Відтворення валового внутрішнього продукту. Національний доход, його суть, джерела і методи обчислення. Типи відтворення. Економічне зростання: сутність, типи і фактори. Види та джерела нагромадження. Капітальні вкладення і інвестиції. Споживання суспільного продукту. Циклічність суспільного відтворення. Види циклів. Економічні кризи. К.Маркс, М. Туган-Барановський, М. Кондратьєв, П. Самуельсон про циклічний характер економіки.

Суть і функції фінансів. Об'єктивна необхідність фінансів. Види фінансів. Фінансова система суспільства та її структура. Державний бюджет і його функції. Доходи та витрати державного бюджету. Дефіцит державного бюджету та причини його виникнення. Податки і їх класифікація. Крива Лаффера. Податкова система. Кредит і його необхідність. Принципи кредиту. Форми і функції кредиту. Кредитна система. Банківські установи. Функції центрального і комерційних банків. Активні і пасивні операції. Розрахунково-касові операції і банківські послуги.

Державне підприємництво як спосіб реалізації економічних функцій держави. Еволюція державного регулювання економіки. Необхідність втручання держави в економіку. Функції держави. Основні типи економічних систем. Об'єкти і суб'єкти державного регулювання економіки. Форми і методи державного регулювання економіки. Моделі державного регулювання ринкової економіки. Сутність перехідної економіки. Трансформаційні процеси в Україні. Сучасна економічна політика України.

Поняття світового господарства, еволюція його розвитку. Міжнародний поділ праці і його форми. Інтернаціоналізація економіки. Етапи розвитку світового господарства та його структура. Форми економічних відносин. Вивіз капіталу. Міжнародний ринок капіталу. Всесвітній ринок товарів і послуг. Сутність і причини розвитку міграції робочої сили. Міжнародні валютні відносини. Умови формування конвертованості валюти. Міжнародна валютна система і її функціонування. Торгівельний і платіжний баланс країни. Міжнародні економічні організації.

Суть глобалізації. Причини і сутність виникнення глобальних проблем. Класифікація глобальних проблем. Рівні глобалізації. Небезпека глобальних проблем. Необхідність міжнародного співробітництва у планетарному масштабі. Джерела подолання глобальних проблем. Створення механізмів та структур для регулювання глобальних проблем. Шляхи розв'язки глобальних проблем. Об'єктивні основи зовнішньоекономічних зв'язків України. Інтеграція України в світову економічну систему.

Національно-економічні інтереси – умова національної економічної політики.

Перелік питань з дисципліни «Економічна теорія»

1. Назвіть основні етапи розвитку економічної теорії.
2. Які відмінності між економічною теорією і політичною економією?
3. Розкрийте суть концепцій: меркантилізм, фізіократи, маржиналізм, монетаризм, кейнсіанство.
4. Які функції виконує економічна теорія?
5. В чому сутність економічного закону?
6. Як ви розумієте механізм дії і механізм використання економічних законів?
7. У чому суть і роль суспільного виробництва?
8. Які основні фактори процесу виробництва, їх зміст?
9. Поясніть суть кривої виробничих можливостей.
10. Що таке економічні інтереси, їх роль у соціально-економічному розвитку?
11. Що таке суспільний продукт і його структура?
12. У чому полягає сутність моделі: виробництво – обмін – споживання?
13. Які є типи суспільного відтворення, їх суть.
14. Що таке економічна система, її сутність і цілі.
15. Назвіть основні типи економічних систем і їх структурні елементи.
16. Розкрийте сутність системи вільного ринку.
17. Розкрийте сутність системи централізовано-планової економіки.
18. Розкрийте сутність сучасної ринкової економічної системи.
19. Поясніть місце відносин власності в системі економічних відносин.
20. Які є форми власності в Україні?
21. Які умови виникнення товарного виробництва?
22. Які відмінності між конкретною і абстрактною працею?
23. Назвіть основні причини виникнення грошей.
24. Охарактеризуйте основні теорії виникнення грошей.
25. У чому полягає суть грошей.
26. Розкрийте суть основних функцій грошей.
27. Які є типи грошових систем.
28. Які особливості паперових і кредитних грошей.
29. Розкрийте суть закону обігу грошей.
30. Що таке “споживчий кошик” і як його розраховують.
31. Що таке ринок і за яких умов він виникає?
32. Назвіть риси сучасної економіки в Україні.

33. Назвіть функції ринку і розкрийте їх зміст.
34. Що таке економічна свобода?
35. Які функції в ринковій економіці виконують підприємці?
36. Дайте визначення поняття “ринкова інфраструктура”.
37. Назвіть функції ринкової інфраструктури.
38. Для чого запроваджується біржова торгівля.
39. Які функції виконують угоди біржової торгівлі.
40. Чому в сучасному ринковому господарстві України існують тіньові відносини і зв’язки.
41. Розкрийте сутність і структуру тіньового сектору економіки.
42. Які ознаки характеризують підприємство?
43. Що таке концентрація виробництва?
44. Які нормативні акти регулюють діяльність підприємства?
45. Які знаєте типи і види підприємств?
46. Дайте загальну характеристику підприємництва.
47. Дайте порівняльну характеристику класичної та іноваційної моделей підприємництва.
48. За якою ознакою підприємства поділяють на малі, середні і великі?
49. Яке місце в системі підприємництва займають малі підприємства?
50. За якою ознакою поділяють капітал на постійний і змінний?
51. Що таке основний і оборотний капітал?
52. Що таке оборот капіталу?
53. Які знаєте види зносу основних фондів?
54. Розкрийте зміст основних методів нарахування амортизації.
55. Які знаєте показники забезпеченості основними фондами?
56. Що таке витрати виробництва?
57. Які об’єктивні причини зумовлюють формування витрат виробництва?
58. Розкрийте сутність понять “постійні витрати” і “змінні витрати”. 59. У чому полягають особливості формування собівартості в різних галузях економіки?
60. Дайте кількісне та якісне визначення категорії “прибуток”.
61. Яку економічну роль відіграє прибуток?
62. Який економічний зміст норми прибутку?
63. Розкрийте суть поняття “ефективність”. Які ви знаєте види ефективності.
64. Які особливості сільського господарства як галузі?
65. Які є види сільськогосподарських підприємств?
66. Які існують форми власності на землю?
67. Дайте визначення поняття “земельна рента” і чим вона відрізняється від поняття “орендна плата”.

68. Які види диференційної ренти ви знаєте і в чому їх відмінності?
69. Подайте визначення і структуру АПК.
70. Охарактеризуйте основні сфери АПК.
71. Дайте оцінку аграрної реформи в Україні.
72. Розкрийте сутність трудових ресурсів.
73. В чому полягає соціально-економічна суть зайнятості?
74. Розкрийте суть ринку праці, які умови його існування.
75. У чому полягає специфіка робочої сили як товару?
76. Які чинники визначають попит і пропозицію на ринку праці?
77. Які знаєте види безробіття, в чому їх суть?
78. Проаналізуйте причини безробіття в Україні.
79. Що таке система соціального захисту населення у сфері зайнятості?
80. За допомогою яких методів держава регулює рівень зайнятості?
81. Що таке мотивація праці?
82. Які знаєте потреби працівника і подайте їх відповідно до ієрархії?
83. Охарактеризуйте види доходів і відмінності між ними.
84. Дайте визначення заробітної плати.
85. Розкрийте зміст, форми і системи заробітної плати.
86. Що таке номінальна і реальна заробітна плата?
87. Охарактеризуйте види прибутку.
88. Які причини диференціації доходів у суспільстві?
89. Що таке суспільне відтворення? Охарактеризуйте його типи.
90. Зобразіть графічно і поясніть причини економічного циклу.
91. Дайте визначення і характеристику таких фаз економічного циклу: криза, депресія, пожвавлення, піднесення, рецесія.
92. Назвіть основні важелі державного антициклічного регулювання економіки.
93. Дайте визначення державного бюджету і розкрийте його функції.
94. Що таке бюджетний дефіцит? Дайте характеристику його формам?
95. Що таке податкова система?
96. Які функції та операції здійснює центральний банк?
97. Поясніть функціональне призначення комерційних банків.
98. Яка особливість державного регулювання економіки в Україні?
99. У чому полягає суть сучасної глобалізації світогосподарських зв'язків?
100. Назвіть чинники, що породжують глобальні проблеми.

Список рекомендованої літератури

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2015. - 851 с.

2. Ватаманюк Г.В. Економічна теорія: макро- та мікроекономіка: // З.В. Ватаманюк, С.М. Панчишин та ін. /Навч. посіб. – К.:Видавничий дім “Альтернативи”, 2013. – Розд. 1, 2.
3. Економічна теорія: Підручник / За ред.. В.М. Тарасевича. – Київ: Центр навчальної літератури, 2010. – 660 с.
4. Економічна теорія. Макро- та мікроекономіка / За ред. З. Ватаманюка та С. Панчишина. — К.: Альтернативи, 2012.
5. Економічна теорія: Політекономія. Підручник / За ред. В.Д. Базилевича.- К.: Знання-Прес, 2015. – 615 с.
6. Мельникова В.І., Клімова Н.І. Макроекономіка: Навч. посібник. — К.: Професіонал, 2008.
7. Мочерний С.В. Політична економія: Навч. посібник. — К.: Знання-Прес, 2002.
8. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. О.О. Мамалуя. — К.: Юрінком Інтер, 2003. 9. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / За ред. Г.Н. Климка, В.П. Нестеренка. — К.: Вища шк., Знання, 1998. Політекономія: Підручник / За ред. Ю.В. Ніколенка. — К.: ЦУЛ, 2002.
10. Предборський В.А. Економічна теорія. — К.: Кондор, 2003.

Фінанси підприємств

Загальна характеристика фінансів підприємств. Економічна суть та функції фінансів. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і характеристика. Організація та зміст фінансової роботи.

Організація грошових розрахунків. Організація та особливості розрахунків в АПК. Суть грошових розрахунків. Касові операції та порядок їх проведення. Розрахунки підприємств з постачальниками, підрядчиками і заготівельними організаціями. Грошові надходження та витрати, їх суть, склад і характеристика.

Визначення фінансових результатів господарської діяльності. Економічний зміст валового доходу, чистого доходу, прибутку. Порядок формування, розподілу і використання прибутку в державних підприємствах. Формування і розподіл валового і чистого доходу в кооперативних формуваннях.

Взаємовідносини агропромислових формувань з податковими органами та органами пенсійного і соціального страхування. Економічна суть взаємовідносин з податковими органами. Види податків. Характеристика Пенсійного забезпечення та соціального страхування. Порядок утворення і

використання Пенсійного фонду. Види пенсій і допомог з соціального страхування, право на їх одержання.

Організація оборотних засобів агропромислових підприємств. Сутність оборотних активів, принципи їх нормування. Методика розрахунку нормативів власних оборотних засобів по окремих елементах. Джерела фінансування оборотних засобів та порядок їх планування.

Кредитування господарської діяльності агропромислових формувань. Економічна суть та необхідність кредитування. Загальні принципи прямого банківського кредитування. Кредитоспроможність підприємства та характеристика показників. Кредитний договір та порядок його складання.

Фінансове забезпечення відтворення основних фондів. Фінанси в кругообороті виробничих фондів. Капітальні вкладення та їх роль у створенні матеріально-технічної бази агропромислових формувань. Джерела фінансування капітальних вкладень та порядок їх планування.

Фінансове планування на господарському рівні. Фінансовий план як складова частина плану економічного і соціального розвитку. Методи фінансового планування. Складання таблиці "Фінансовий план".

Фінанси господарських товариств та агропромислових об'єднань. Формування фінансових ресурсів акціонерних товариств. Особливості формування і розподілу прибутку в акціонерних товариствах.

Фінанси підприємств. Фінансовий стан підприємства та його оцінка. Економічна суть фінансового стану. Основні напрями оцінки фінансового стану підприємства. Аналіз фінансових результатів. Аналіз показників оцінки майнового стану та джерела формування капіталу.

Перелік питань з дисципліни «Фінанси підприємств»

1. Розкрийте економічна суть фінансів підприємств в умовах ринкової економіки.
2. Охарактеризуйте функції фінансів агропромислових формувань.
3. Визначте загальні принципи організації фінансів суб'єктів підприємницької діяльності та подайте їх характеристику.
4. Охарактеризуйте фонди фінансових ресурсів та грошових коштів суб'єктів господарювання.
5. Розкрийте зміст та завдання фінансової роботи на підприємстві.
6. Вкажіть порядок відкриття рахунків агропромислових формувань в банку та їх характеристику.
7. Охарактеризуйте основні канали надходження і витрачання грошових коштів на розрахункових та інших рахунках суб'єктів господарювання.

8. Поясніть порядок здійснення касових операції та порядок їх проведення. Ліміт грошових коштів в касі, порядок його встановлення та контроль за його дотриманням.
9. Розкрийте суть безготівкових розрахунків та принципів їх організації.
10. Покажіть порядок розрахунків платіжними дорученнями та вимогами-дорученнями.
11. Охарактеризуйте акредитивну форму розрахунків та розрахунків чеками. Види розрахункових чеків та їх характеристика.
12. Подайте загальну характеристику розрахунків в електронних системах типу "клієнт-банк".
13. Визначте економічну характеристику, склад та класифікація грошових надходжень суб'єктів господарювання.
14. Визначте порядок формування цін на реалізовану продукцію, роботи і послуги.
15. Охарактеризуйте порядок формування виручки від реалізації продукції, робіт і послуг.
16. Розкрийте суть затрат сільськогосподарських формувань на виробництво і реалізацію продукції (виробнича собівартість продукції).
17. Подайте порядок формування грошових надходжень від фінансово-інвестиційної діяльності, позареалізаційних операцій та асигнувань з бюджету.
18. Покажіть порядок планування надходження коштів від реалізації продукції, робіт і послуг.
19. Визначте порядок розподілу прибутку суб'єктами підприємницької діяльності.
20. Охарактеризуйте порядок формування валового і чистого доходу в сільськогосподарських підприємствах.
21. Розкрийте економічну суть оборотних активів, джерел їх формування та їх класифікацію.
22. Визначте загальні принципи та методи нормування оборотних активів.
23. Розкрийте методику розрахунку нормативів власних оборотних активів за окремими елементами в промислових підприємствах
24. Подайте характеристику методів розрахунку нормативів власних оборотних засобів (максимального завантаження, мінімального завантаження, фіксованої частки вкладень) в сільськогосподарських формуваннях.
25. Вкажіть порядок розрахунку нормативів власних оборотних засобів за принципом "максимального" завантаження в сільськогосподарських формуваннях.

26. Опишіть порядок розрахунку нормативів власних оборотних засобів за принципом "мінімального" завантаження в сільськогосподарських формуваннях.
27. Розкрийте порядок розрахунку нормативів власних оборотних засобів за принципом фіксованої частки вкладень в сільськогосподарських формуваннях.
28. Охарактеризуйте джерела формування сукупного нормативу власних оборотних засобів та порядок їх планування.
29. Охарактеризуйте зведений плановий розрахунок потреби у власних оборотних засобах і джерела їх покриття.
30. Вкажіть порядок визначення забезпеченості підприємства власними оборотними засобами. Джерела покриття недостатку власних оборотних засобів.
31. Розкрийте економічну суть кредиту та необхідність його залучення
32. Охарактеризуйте загальні принципи прямого банківського кредитування.
33. Подійте порядок визначення потреби в кредитах.
34. Розкрийте етапи банківського кредитування та їх характеристика.
35. Охарактеризуйте кредитоспроможність підприємства та характеристика основних фінансових показників. Ліквідність балансу.
36. Суть небанківське кредитування підприємств, порядок його проведення.
37. Розкрийте економічну суть відтворення основних фондів.
38. Охарактеризуйте порядок складання та затвердження проектно-кошторисної документації.
39. Подайте класифікація джерел фінансування капітальних вкладень.
40. Розкрийте економічну суть амортизації та порядок її планування.
41. Охарактеризуйте порядок планування мобілізації внутрішніх ресурсів в будівництві.
42. Позичені джерела фінансування капітальних вкладень та порядок їх планування та використання.
43. Охарактеризуйте загальну схему фінансування капітальних вкладень.
44. Вкажіть порядок організації фінансово-розрахункових відносин при придбанні техніки і обладнання.
45. Планування витрат та джерел фінансування на формування основного стада.
46. Розкрийте порядок аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.

47. Охарактеризуйте порядок аналізу показників оцінки майнового стану підприємства.
48. Вкажіть порядок аналізу джерел формування капіталу.
49. Розкрийте порядок аналізу показників ліквідності та платоспроможності.
50. Охарактеризуйте порядок аналізу фінансової стійкості та стабільності підприємства.
51. Розкрийте суть економічну суть та об'єктивну необхідність фінансового планування.
52. Подайте характеристику методів фінансового планування.
53. Визначте зміст і значення оперативного фінансового планування.
54. Фінансова криза на підприємстві: суть, особливості виникнення, класифікація.
55. Розкрийте економічну сутність санації підприємства.
56. Вкажіть порядок прийняття рішення про проведення фінансової санації підприємства. Класична модель фінансової санації
57. Охарактеризуйте принципи управління фінансовою санацією підприємства
58. Розкрийте механізм діагностики фінансової кризи.
59. Опишіть методи прогнозування банкрутства
60. Розкрийте поняття досудової та судової санації підприємств.
61. Охарактеризуйте порядок продажу майна боржника у процесі судової санації.
62. Опишіть внутрішні фінансові джерела санації підприємства
63. Визначте та охарактеризуйте зовнішні фінансові джерела санації підприємства
64. Розкрийте порядок визначення потреби в капіталі для проведення фінансової санації.
65. Охарактеризуйте механізм забезпечення фінансової рівноваги на підприємстві.
66. Опишіть правила фінансування санації.
67. Розкрийте сутність та форми реструктуризації підприємства.
68. Охарактеризуйте фінансовий механізм реструктуризації підприємства.
69. Подайте зміст та порядок складання передавального та розподільного балансів.
70. Визначте зміст та необхідність державної санації підтримки підприємств.
71. Охарактеризуйте прямі методи державної фінансової підтримки санації підприємств.

72. Охарактеризуйте непрямі методи державної фінансової підтримки санації підприємств.
73. Розкрийте суть банкрутства підприємств.
74. Опишіть особливості банкрутства і ліквідації не сільськогосподарських підприємств.
75. Вкажіть особливості банкрутства і ліквідації сільськогосподарських підприємств.
76. Розкрийте економічний зміст та необхідність соціального страхування
77. Вкажіть етапи становлення та розвитку соціального страхування.
78. Охарактеризуйте фінансовий механізм регулювання соціального страхування
79. Опишіть фінансові та організаційні засади загальнообов'язковою державного соціального страхування
80. Визначте сутність, завдання і форми медичного страхування
81. Подайте характеристику ринку добровільного медичного страхування (ДМС) в Україні
82. Вкажіть перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні
83. Визначте права та обов'язки застрахованого та роботодавця як страхувальника
84. Охарактеризуйте матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі настання нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань
85. Опишіть механізм управління страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань.
86. Охарактеризуйте порядок нарахування і виплати допомоги по безробіттю.
87. Охарактеризуйте порядок нарахування і виплати допомоги по частковому безробіттю
88. Визначте теоретичні основи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
89. Пенсійний фонд України, його завдання, обов'язки та права
90. Охарактеризуйте особливості пільгового пенсійного забезпечення за віком окремих категорій громадян.
91. Вкажіть загальні умови пенсійного забезпечення по інвалідності.
92. Охарактеризуйте загальні умови пенсійного забезпечення за вислугу років.
93. Розкрийте загальні умови пенсійного забезпечення на випадок втрати годувальника
94. Соціальні пенсії, порядок їх нарахувати та виплати.

95. Необхідність та значення недержавного соціального страхування.
96. Недержавне пенсійне забезпечення, суть та особливості організації.
97. Охарактеризуйте недержавні пенсійні фонди та вкажіть особливості їх діяльності
98. Розкрийте проблеми соціального страхування в Україні.

Список рекомендованої літератури

1. Гриб С. В. Фінанси підприємств в таблицях, схемах та тестах : навч. посіб. / С. В. Гриб. – К. : Ліра-К, 2014. – 336 с.
2. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : підручник / О. О. Непочатенко. – К. : ЦУЛ, 2013. – 504 с.
3. Онисько С. М. Фінанси підприємств [Текст] : практикум для студентів вищих закладів освіти України / С.М. Онисько, А.А. Верзун, П.М. Марич / За загальною редакцією професора С. М. Онисько - Львів: «Магнолія-2006», 2014. - 312 с.
4. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств : підручник / Р. А. Слав'юк. – К. : Знання, 2010. – 550 с.
5. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. / Н. Б. Ярошевич. – К. : Знання, 2012. – 341 с.

Податкова система

Сутність та види податків. Поняття і функції податків. Елементи податків та їх класифікація. Види прямого оподаткування. Непрямі податки.

Податкова система і податкова політика. Податки в системі державних доходів. Принципи оподаткування. Склад Фіскальної служби України.

Фіскальна служба України. Завдання, принципи та структура Фіскальної служби України. Функції фіскальної служби. Податкова дисципліна та податкова робота.

Податок на додану вартість. Платники, ставки та об'єкти оподаткування. База оподаткування. Порядок сплати податку на додану вартість. Строки сплати та податковий вексель. Пільги при оподаткуванні.

Податок на прибуток підприємств. Суб'єкти та ставки оподаткування. Дохід та витрати. Особливості оподаткування деяких видів операцій товарів та платників. Терміни сплати та пільги при сплаті податку на прибуток підприємств.

Податок з доходів фізичних осіб. Платники, ставки та об'єкти оподаткування. Пільги, які надаються при сплаті податку. Порядок оподаткування різних видів доходів. Податкова знижка. Соціальна податкова пільга. Декларація про доходи.

Акцизний податок. Ввізне та вивізне мито. Платники та ставки сплати акцизного податку. Порядок визначення сум сплати податку. Строки та порядок сплати податку. Характеристика ввізного та вивізного мита.

Плата за ресурси та послуги. Плата за землю. Плата за воду. Єдиний соціальний внесок. Державне мито.

Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Умови для застосування єдиного податку. Особливості при нарахуванні та сплаті єдиного податку фізичними та юридичними особами. Платники та ставки єдиного податку 4 групи. Порядок нарахування та строки сплати єдиного податку для сільськогосподарських товаровиробників.

Місцеві податки і збори. Суть та значення місцевих податків і зборів. Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки. Єдиний податок. Місцеві збори.

Перелік питань з дисципліни «Податкова система» 1.

Охарактеризуйте спрощену систему оподаткування для СПДФО.

2. Обґрунтуйте необхідність застосування і адміністрування акцизного податку.
3. Наведіть приклад проведення перерахунку податку з доходів фізичних осіб.
4. Означте порядок застосування пільг при сплаті ПДВ.
5. Охарактеризуйте порядок оподаткування спрощенців четвертої групи.
6. Назвіть та опишіть сфери застосування єдиного податку для СПДЮО.
7. Які необхідні передумови для проведення перевірок та оформлення їх результатів.
8. Охарактеризуйте функції Державних податкових інспекцій.
9. Яким чином класифікують податкові платежі.
10. Оцініть вплив неподаткових надходжень на формування доходної частини державного бюджету
11. Охарактеризуйте склад податкової системи України.
12. В чому полягає економічна суть ввізного та вивізного мита.
13. Які знаєте види перевірок органів державної фіскальної служби.
14. Окресліть основні елементи податку на прибуток підприємств.
15. Поясніть сфери застосування державного мита та порядок його адміністрування.
16. Окресліть операції що оподатковуються за нульовою ставкою ПДВ.
17. Поясніть порядок проведення документальної перевірки.
18. Окресліть суми, які не включаються до витрат при визначенні податку на прибуток.
19. Опишіть структурну побудову органів ДФС та їх завдання.

20. Охарактеризуйте податкову звітність по прямих податках.
21. Які особливості застосування і порядок видачі марок акцизного податку.
22. Опишіть напрямки діяльності мінімізації податкових платежів
23. В чому суть податкового контролю у сфері оподаткування доходів фізичних осіб.
24. Окресліть основні складові доходу та витрат при визначенні суми сплати податку на прибуток підприємств.
25. Який порядок присвоєння та сфера застосування ідентифікаційних кодів.
26. Обґрунтуйте необхідність адміністрування місцевих податків.
27. Опишіть сфери застосування податкової соціальної пільги (податок з доходів).
28. Який порядок заповнення податкової звітності та пільги при сплаті податку на прибуток підприємств.
29. Які діють ставки оподаткування доходів фізичних осіб та сфери їх застосування.
30. Обґрунтуйте теоретичні аспекти та функції податкового менеджменту.
31. Методики нарахування акцизного податку та приклади розрахунків.
32. Окресліть суми що включаються до сукупного оподаткованого доходу громадян.
33. Охарактеризуйте доцільність камеральної перевірки.
34. Поясніть особливості податкової роботи працівників органів ДФС.
35. Яким чином адмініструється єдиний соціальний внесок.
36. Окресліть базу оподаткування ПДВ.
37. Охарактеризуйте порядок адміністрування ресурсних платежів.
38. Опишіть платників та операції що оподатковуються ПДВ.
39. Окресліть порядок проведення тематичної перевірки.
40. Охарактеризуйте основні елементи оподаткування.
41. Обґрунтуйте порядок застосування особливих вид мита.
42. Опишіть економічну суть та функції податків.
43. Охарактеризуйте основні складові податкової дисципліни.
44. Окресліть види ввізного та вивізного мита.
45. Опишіть історичні аспекти оподаткування.
46. Яким чином класифікують податкові платежі.
47. Окресліть особливості оподаткування виробництва та реалізації тютюнових виробів та алкогольних напоїв.
48. Обґрунтуйте принципи оподаткування та їх економічну суть.
49. В чому економічна суть податкової політики.

50. Який порядок проведення бюджетного відшкодування ПДВ.
51. Яка діє фінансова відповідальність за порушення норм оподаткування доходів фізичних осіб.
52. Опишіть принципи податкової політики.
53. Охарактеризуйте види податкових платежів.
54. Окресліть функції податків та їх зміст.
55. Класифікуйте ставки податків в залежності видів обов'язкових платежів.
56. Опишіть податковий механізм та сфери його застосування.
57. Окресліть принципи побудови ДФС.
58. Охарактеризуйте рівні управління у ДФС.
59. Який порядок взяття на облік СПД.
60. Опишіть суб'єкти та об'єкти оподаткування податком з доходів фізичних осіб.
61. Охарактеризуйте поняття податковий агент та його обов'язки.
62. Окресліть порядок застосування податкової знижки на навчання.
63. В чому суть особливого порядку оподаткування іноземних доходів громадян та виграшів і призів.
64. Опишіть діючий порядок оподаткування страховиків.

Список рекомендованої літератури

1. Податкова система : підручник / С.М. Онисько, І.М. Тофан, О.В. Грицина; за заг. ред. С.М. Онисько. 4-е вид., випр. і доп. Львів : Магнолія 2006, 2008. 334 с.
2. Податкова система: Навчальний посібник. / за заг. ред. Андрущенко В. Л. - К.: "Центр учбової літератури", 2015. - 416 с.
3. Крисоватий А.І., Іванов Ю.Б., Десятнюк О.М. Податкова система. Підручник. - К.: Атіка, 2006. - 920 с.
4. Десятнюк О.М. Податкова система: Навчальний посібник. / О.М. Десятнюк, А.І. Крисоватий, - Тернопіль: Карт-бланш, 2004. - 331 с.

Банківська система

Економічна суть, призначення та характеристика бюджету. Економічний зміст бюджету. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Бюджет як основний фінансовий план. Бюджетний дефіцит та його характеристика. Роль бюджету у фінансовому механізмі. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи. Бюджетне регулювання. Міжбюджетні трансферти.

Система доходів бюджету. Організація системи доходів бюджету. Методи та джерела формування доходів бюджету. Склад і структура доходів бюджету України.

Система видатків бюджету. Економічна суть та роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб. Форми та методи бюджетного фінансування. Розпорядники бюджетних коштів. Нормування видатків. Види норм.

Видатки бюджету на народне господарство і науку. Витрати на економічні цілі. Бюджетне інвестування. Видатки на розвиток сільського та лісового господарства. Видатки на науку та джерела їх фінансування. Особливості планування видатків на народне господарство.

Управління бюджетною системою. Система управління бюджетною системою. Організація загальнодержавного управління бюджетною системою України. Оперативне управління бюджетною системою. Управління бюджетними коштами на мікрорівні.

Створення та організація діяльності комерційного банку. Види та операції комерційних банків. Організаційна структура банку та управління ним. Порядок реєстрації комерційного банку. Ліцензування банківської діяльності.

Формування ресурсів комерційного банку. Загальна характеристика банківських ресурсів. Капітал банку, його структура і формування. Формування депозитних ресурсів. Залучення ресурсів на міжбанківському ринку. Управління ресурсами комерційного банку

Розрахунково-касові операції банків. Система грошових розрахунків та їх види. Міжбанківські розрахунки в Україні. Система електронних платежів. Розрахунки з використанням платіжних карток. Організація готівкових грошових розрахунків.

Кредитні операції комерційних банків. Кредитні операції комерційних банків. Порядок укладання та ведення кредитного договору. Визначення класу позичальника. Умови надання та способи погашення позик. Плата за кредит та її диференціація. Кредитний ризик.

Інші банківські операції. Операції банків з векселями. Операції банків з цінними паперами. Інвестиційні банківські операції. Операції банків в іноземній валюті.

Нетрадиційні банківські операції та послуги. Загальна характеристика та види нетрадиційних банківських операцій та послуг. Лізингові операції банків. Факторинг та форфейтинг. Інші нетрадиційні банківські операції. Операції банків з дорогоцінними металами.

Перелік питань з дисципліни «Банківська система»

1. Обґрунтувати специфіку банківського бізнесу в порівнянні з іншими видами підприємницької діяльності.
2. Описати види банків, їх функції та основні принципи діяльності.

3. Дати визначення сутності банківської системи та її інституційної структури.
4. Охарактеризуйте принципи побудови банківської системи та їх функції.
5. Опишіть моделі банківських систем, їх переваги та недоліки.
6. Визначіть роль банківської системи в економічному розвитку країни.
7. Опишіть механізм державної участі у банківській системі.
8. Охарактеризуйте етапи формування банківської системи України та її сучасний стан.
9. Опишіть організацію та принципи діяльності НБУ.
10. Які основні функції та операції центрального банку України.
11. Розкрийте сутність регулювання банківської діяльності в Україні.
12. Опишіть органи управління банком.
13. Охарактеризуйте функціональні та територіальні структурні підрозділи банку.
14. Розкрийте організаційну структуру банку різних форм власності та механізм управління ним.
15. Опишіть чинники диференціації процентної ставки за кредитами.
16. Охарактеризуйте розвиток корпоративного управління в банківській системі України.
17. Розкрити сутність реорганізації банків, її види та методи.
18. Описати методи реструктуризації банківської системи.
19. Дати характеристику ринку банківських послуг.
20. Описати сучасні технології та фінансові інновації у банківській діяльності.
21. Розкрити стратегії банку на ринку банківських послуг: фокусування та диверсифікація.
22. Охарактеризуйте сучасний стан конкуренції на ринку банківських послуг.
23. Описати основні індикатори конкурентоспроможності банку.
24. Дайте оцінку банківським ризикам.
25. Опишіть методи управління активами та пасивами банків.
26. Надайте характеристику іноземному капіталу у банківській системі.
27. Розкрийте зміст кредитного договору.
28. Обґрунтуйте банкрутство банку: причини та наслідки.
29. Дайте характеристику антикризовому управлінню банківською системою.
30. Окресліть цілі регулювання банківської діяльності.
31. Висвітліть необхідність банківського нагляду, його завдання та принципи організації.

32. Опишіть критерії оцінки кредитного ризику та способи захисту від нього.
33. Назвіть напрями стимулювання кредитування АПК у сучасних умовах.
34. Розкрити сутність субпарабанківської системи.
35. Опишіть систему пільгового кредитування підприємств АПК.
36. Охарактеризуйте сутність транснаціональних банків.
37. Опишіть основні операції комерційних банків.
38. Проілюструйте організаційну структуру банку та управління ним.
39. Опишіть процес ліцензування банківської діяльності.
40. Опишіть моніторинг кредитних операцій банку.
41. Надайте характеристику видам комерційних банків.
42. Опишіть банківські об'єднання.
43. Дайте оцінку НБУ під час фінансових та економічних криз.
44. Назвіть та надайте характеристику цілям монетарної політики.
45. В чому полягає сутність проведення процентної політики?
46. Подайте загальну характеристику банківських ресурсів.
47. Охарактеризуйте сутність капіталу банку, його структуру і формування.
48. Опишіть формування депозитних ресурсів.
49. Подайте вимоги до власного капіталу потенційного позичальника.
50. Охарактеризуйте процес управління ресурсами комерційного банку.
51. Опишіть склад і структуру ресурсів комерційних банків.
52. Охарактеризуйте підписний та регулятивний капітал банку.
53. Опишіть структуру і порядок формування капіталу банку.
54. Дайте визначення депозитам як головному джерелу банківських ресурсів.
55. Опишіть роботу з юридичними та фізичними особами по залученню депозитів.
56. Поясніть залучення ресурсів на міжбанківському ринку.
57. Опишіть недепозитні джерела залучення ресурсів банку.
58. Надайте характеристику міжбанківському кредиту.
59. Дайте поняття функцій банківського менеджменту.
60. Подайте загальні основи операцій банків з розрахунково-касового обслуговування клієнтів.
61. Опишіть порядок ведення рахунків клієнтів.
62. Охарактеризуйте зовнішні та внутрішні загрози безпеки банків.
63. Обґрунтуйте розрахунки з використанням пластикових карток.
64. Опишіть касові операції банків.
65. Подайте класифікацію банківських кредитів.

66. Назвіть принципи й умови кредитування.
67. Надайте оцінку кредитоспроможності позичальника.
68. Подайте форми забезпечення повернення банківських позичок.
69. Надайте характеристику та види векселів.
70. Визначіть мету і суть стратегічного банківського менеджменту..
71. Подайте загальну характеристику діяльності банків на ринку цінних паперів.
72. Надайте характеристику емісійним операціям банку.
73. Охарактеризуйте інвестиційні операції банків з цінними паперами.
74. Опишіть заставні операції банків з цінними паперами.
75. Надайте суть професійної діяльності банків на ринку цінних паперів.
76. Дайте визначення та назвіть основні завдання системи фінансової безпеки банків.
77. Опишіть процес «відмивання грошей» через фінансову систему.
78. Опишіть касові та строкові валютні операції.
79. Опишіть ведення валютних рахунків клієнтів.
80. Назвіть моральні ризики в банківській діяльності.
81. Назвіть особливість операцій з торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку.
82. Опишіть операції із залучення та розміщення валютних коштів.
83. Назвіть та охарактеризуйте форми безготівкових розрахунків.
84. Опишіть сферу використання і порядок проведення розрахункових операцій.
85. Подайте способи безготівкових розрахунків: розрахунки на основі за-ліку взаємних вимог, розрахунки шляхом періодичних перерахувань, виходячи із плану поставок.
86. Охарактеризуйте операції з векселями.
87. Надайте характеристику міжбанківських розрахунків в Україні.
88. Подайте кореспондентські відносини між банками.
89. Надайте характеристику системи електронних платежів НБУ.
90. Охарактеризуйте суб'єкти первинного та державного фінансового моніторингу.
91. Розкрийте суть касової дисципліни і контроль за її дотриманням.
92. Подайте загальну характеристику та види нетрадиційних банківських операцій та послуг.
93. Охарактеризуйте лізингові операції банків.
94. Охарактеризуйте трастові послуги банку.
95. Охарактеризуйте операції з дорогоцінними металами.
96. Опишіть формування резервів для покриття можливих втрат від активних операцій.

97. Охарактеризуйте залучений капітал комерційного банку.
98. Надайте порівняльну характеристику видам кредиту.
99. Опишіть економічні нормативи регулювання діяльності банків.
100. Опишіть Базельські угоди про капітал.

Список рекомендованої літератури

1. Реверчук С.К. Банківська система: підручник / за ред..д.е.н., проф.. Реверчука С. К.. – Львів, «Магнолія 2006», 2013. – 400 с.
2. Швайка, М. А. Банківська система України: проблеми становлення і удосконалення / М. А. Швайка; упоряд., заг. ред. Овсянникова О. М. ; Асоц. деп. Верховної Ради України. – К. : Вид-во Київ. міжнар. ун-ту, 2010. – 760 с.
3. Копилюк О. І. Банківські операції : навч. посіб. / О. І. Копилюк, Г. В. Бондарчук-Грита. – К. : Знання, 2010. – 447 с.
4. Коцовська Р. Р. Банківські операції : навч. посібн. / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. – К. : УБС НБУ : Знання, 2010. – 390 с.

Страховання

Страховання в економічній системі суспільства. Необхідність страхового захисту. Функції страхування. Принципи страхування. Класифікація страхування. Страховий ризик.

Майнове страхування. Суть та необхідність майнового страхування. Порядок прийняття на страхування різних видів майна. Визначення суми страхових платежів за різними видами майна. Розрахунок розміру збитків та страхових відшкодувань. Страхування транспортних засобів та вантажів. Страхування будівель, тварин та домашнього майна.

Особисте страхування. Страхування життя та його основні види. Страхування від нещасних випадків. Медичне страхування.

Страховання відповідальності та перестраховання. Страхування відповідальності на транспорті. Страхування відповідальності виробника за якість продукції. Страхування професійної відповідальності. Страхування відповідальності за екологічне забруднення. Перестраховання і співстрахування. Договори та їх види.

Основи фінансової діяльності страховика. Доходи, витрати і прибуток страховика. Фінансова надійність страховика.

Перелік питань з дисципліни «Страховання»

1. Дайте пояснення економічній категорії страхування.
2. Опишіть функції та принципи страхування.
3. Розкрийте загальні основи і принципи класифікації страхування.
4. Дайте оцінку класифікації страхування за об'єктами.
5. Розкрийте суть обов'язкового і добровільного страхування.
6. Охарактеризуйте види страхових ризиків.
7. Дайте загальну характеристику розвитку страхового ринку України.
8. Поясніть порядок створення страхових компаній.
9. Розкрийте суть маркетингу у страхуванні.
10. Розкрийте зміст і основні вимоги до страхових договорів.
11. Як здійснюється державне регулювання страхової діяльності.
12. Поясніть необхідність майнового страхування в АПК.
13. Розкрийте порядок прийняття на страхування різних видів майна с.-г. формувань
14. Поясніть порядок розрахунку та сплати страхових платежів при страхуванні с.-г. майна.
15. Розкрийте поняття збитку від стихійного лиха.
16. З'ясуйте механізм розрахунку розміру збитку при загибелі (пошкодженні) врожаю с.-г. культур.
17. З'ясуйте механізм розрахунку розміру збитку при загибелі (вимушеному забої) с.-г. тварин.
18. З'ясуйте механізм розрахунку розміру збитку при загибелі (пошкодженні) основних засобів, продукції, сировини, матеріалів, багаторічних насаджень.
19. Розкрийте порядок розрахунку розміру страхових відшкодувань та методику їх одержання.
20. Опишіть принципи страхового захисту майна громадян.
21. Розкрийте порядок страхування будівель, що належать громадянам.
22. Розкрийте порядок страхування домашніх тварин.
23. Розкрийте порядок страхування домашнього майна.
24. З'ясуйте суть добровільне страхування транспортних засобів.
25. З'ясуйте суть страхування життя та розкрийте його основні види.
26. З'ясуйте суть змішане страхування життя.
27. З'ясуйте суть страхування ренти і пенсій.
28. Розкрийте суть та призначення страхування відповідальності.
29. Розкрийте суть страхування відповідальності власників транспортних засобів.
30. Розкрийте суть страхування професійної відповідальності.

31. Розкрийте суть страхування відповідальності за екологічне забруднення.
32. Розкрийте суть страхування відповідальності виробника за якість продукції.
33. Поясніть економічний зміст страхування кредитних ризиків.
34. Охарактеризуйте організаційні форми страхування кредитів.
35. Поясніть суть страхування комерційних ризиків.
36. Поясніть суть страхування біржових та валютних ризиків.
37. Охарактеризуйте організаційний механізм екологічного страхування.
38. Поясніть фінансові основи екологічного страхування.
39. Розкрийте механізм здійснення екологічного страхування.
40. Висвітліть необхідність і суть перестраховування.
41. Висвітліть необхідність і суть співстрахування.
42. Розкрийте механізм співстрахування.
43. Охарактеризуйте пропорційне і непропорційне перестраховування.
44. Опишіть структуру тарифної ставки та розкрийте методику її розрахунку.
45. В чому полягають основні принципи організації фінансів страховика.
46. Розкрийте суть доходів страхової компанії.
47. Розкрийте суть витрат страхової компанії.
48. Розкрийте суть поняття фінансової надійності страховика.

Список рекомендованої літератури

1. Александрова М.М. Страхування: Навчально-методичний посібник. – К.: ЦУЛ, 2012. – 208 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. – К.: Знання, 2009. – 215с.
3. Вовчак О.Д., Завійська О.І. Страхові послуги: Навчальний посібник. – Львів: Видавництво “Компакт – ЛВ”, 2005.– 656 с.
4. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
5. Заруба О.Д. Страхова справа: Підручник.– К.: Знання, КОО, 2008. – 321 с.
6. Ротова Т.А., Руденко Л.С. Страхування: навч. посібн. – К.: Київ. нац. торг.-екон. у-тет, 2013. – 402 с.
7. Шахов В. В. Страхование. — М.: ЮНИТИ. — Страховой полис, 2010. — 311 с.

Фінансовий ринок

Фінансовий ринок та його роль в економіці. Місце фінансового ринку в фінансовій системі. Сегменти фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку. Фінансові інструменти. Державне, правове регулювання та саморегулювання фінансового ринку

Фінансові посередники. Поняття фінансового посередництва. Фінансові інститути. Учасники ринку цінних паперів. Лізингові та факторингові послуги. Брокерська та дилерська діяльність.

Ризик та ціна капіталу. Фінансовий ризик: поняття, класифікація, методи оцінки та управління ризиками. Ціноутворення на фінансовому ринку, методи та особливості.

Ринок капіталів. Структура ринку капіталів. Суть і функції кредиту. Учасники ринку капіталів. Облігації. Пайові цінні папери.

Ринок похідних фінансових інструментів. Види похідних фінансових інструментів. Форвардні та ф'ючерсні контракти. Опціони. Варанти. Деривативи.

Грошовий ринок та ринок банківських позичок. Суть та структура грошового ринку, об'єкти і суб'єкти. Функції грошового ринку. Інструменти грошового ринку. Функції ринку банківських позик. Операції центральних банків на відкритому ринку.

Валютний ринок. Поняття валютного ринку його типи. Функції валютного ринку. Валюта і валютний курс. Валютні операції.

Фондова біржа та біржові операції. Фондова біржа. Класифікаційні ознаки фондової біржі. Вимоги до фондових бірж. Функції сучасної фондової біржі.

Перелік питань з дисципліни «Фінансовий ринок»

1. Розкрийте основну суть фінансового ринку та його структуру.
2. Охарактеризуйте суб'єкти фінансового ринку
3. Висвітліть загальне поняття фінансового посередництва.
4. Дайте характеристику андерайтингу і приватному розміщенню цінних паперів.
5. Охарактеризуйте лізингові та факторингові послуги.
6. Проаналізуйте основну суть брокерської та дилерської діяльності.
7. Окресліть основні поняття та подайте класифікацію фінансових ризиків.
8. Розкрийте зміст структури ринку капіталів
9. Дайте характеристику основній суті похідних фінансових інструментів.
10. Проаналізуйте основи функціонування фондового ринку.
11. Охарактеризуйте суть, значення та функції валютного ринку

12. Розкрийте сутність фондової біржі, її функції та принципи діяльності
13. Опишіть державне регулювання фондового ринку України

Список рекомендованої літератури

1. Васильєва В.В., Фінансовий ринок. Навч. пос. / В. В. Васильєва, О. Р. Васильченко – К.: Центр учбової літератури, 2008. – [49-104 с]. 2. Єш С. М. Фінансовий ринок. Навч. пос. / С. М. Єш - К.: Центр учбової літератури, 2009. – 528 с.
3. Скоморович І. Г. Банківські операції: навч. посібник / І. Г.Скоморович. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 556 с. 4. Черкасова С. В. Фінансовий ринок. Навч. пос. / С. В. Черкасова - Львів, Магнолія, 2010. – 330 с.

Бюджетна система

Економічна суть, призначення та характеристика бюджету. Економічний зміст бюджету. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Бюджет як основний фінансовий план. Бюджетний дефіцит та його характеристика. Роль бюджету у фінансовому механізмі.

Склад бюджетної системи та бюджетний устрій. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи. Основи бюджетного устрою. Види бюджетів. Розмежування доходів і видатків бюджету. Бюджетний процес та його складові. Бюджетний кодекс України.

Міжбюджетні відносини та системи бюджетного вирівнювання. Поняття та мета регулювання міжбюджетних відносин. Бюджетне регулювання. Міжбюджетні трансферти, їх характеристика та порядок надання. Бюджетні позики, особливості їх надання.

Система доходів бюджету. Організація системи доходів бюджету. Методи та джерела формування доходів бюджету. Склад і структура доходів бюджету України.

Система видатків бюджету. Економічна суть та роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб. Форми та методи бюджетного фінансування. Розпорядники бюджетних коштів. Нормування видатків. Види норм.

Видатки бюджету на народне господарство і науку. Витрати на економічні цілі. Бюджетне інвестування. Видатки на розвиток сільського та лісового господарства. Видатки на науку та джерела їх фінансування. Особливості планування видатків на народне господарство.

Видатки на соціальний захист і соціальну сферу. Соціальні видатки бюджету та їх склад. Форми і види соціального захисту. Видатки на освіту,

охорону здоров'я, розвиток культури, на фізичну культуру і спорт. Порядок планування і фінансування видатків.

Видатки на управління і оборону. Фінансування виконавчої, законодавчої та судової влади. Видатки на національну оборону. Видатки на правоохоронну діяльність та забезпечення безпеки держави.

Державний кредит. Суть та форми державного кредиту. Державні позики та їх види. Характеристика внутрішніх і зовнішніх запозичень. Управління державним боргом.

Управління бюджетною системою. Система управління бюджетною системою. Організація загальнодержавного управління бюджетною системою України. Оперативне управління бюджетною системою. Управління бюджетними коштами на мікрорівні.

Перелік питань з дисципліни «Бюджетна система»

1. Розкрийте суть бюджету як економічної категорії.
2. Класифікуйте фінансові відносини за послідовністю розподілу ВВП.
3. Класифікуйте фінансові відносин за рівнем централізації ВВП у бюджеті.
4. Поясніть значення бюджету, як основного фінансового плану держави.
5. Охарактеризуйте показники, що характеризують бюджет, як основний фінансовий план держави.
6. Дайте визначення бюджетного дефіциту та його класифікації.
7. Перечисліть джерела фінансування дефіциту бюджету держави.
8. Розкрийте склад та структуру Бюджетної системи України.
9. Охарактеризуйте бюджетний устрій та його принципи.
10. Опишіть правові і організаційні основи бюджетної системи.
11. З'ясуйте механізм формування бюджетних ресурсів, як підсистему бюджетного механізму.
12. З'ясуйте механізм розподілу бюджетних ресурсів, як підсистема бюджетного механізму.
13. Дайте визначення бюджетної політики та її функції.
14. Класифікуйте доходів бюджету.
15. Класифікуйте видатків бюджету.
16. Класифікуйте кредитування бюджету.
17. Класифікація боргу та фінансування бюджету.
18. Розкрийте поняття та мету регулювання міжбюджетних відносин.
19. Опишіть міжбюджетні трансфери.
20. Розкрийте особливості надання бюджетних позик.
21. З'ясуйте методи формування бюджету.
22. Опишіть принципи і джерела формування бюджету.

23. Дайте визначення поняття «податкоспроможності регіону».
24. Опишіть державні цільові фонди.
25. Розкрийте економічну суть та роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні..
26. Розкрийте форми та методи бюджетного фінансування.
27. Вкажіть принципи бюджетного фінансування
28. Охарактеризуйте розпорядників бюджетних коштів.
29. Розкрийте суть кошторису доходів і видатків бюджетної установи.
30. Розкрийте економічну сутність і причини виникнення державного боргу.
31. Опишіть завдання та методи управління державним боргом.
32. Висвітліть питання управління внутрішнім державним боргом.
33. Висвітліть питання управління зовнішнім державним боргом.
34. Розкрийте сутність місцевих фінансів.
35. Охарактеризуйте місцеві фінанси як систему.
36. Опишіть суб'єкти та об'єкти місцевих фінансів.
37. Розкрийте організаційні основи бюджетного процесу.
38. Опишіть порядок складання проекту Державного бюджету.
39. Розгляд та прийняття ДБУ.
40. Розкрийте зміст місцевих фінансів як інструмента економічного зростання.
41. Розкрийте поняття фінансової автономії місцевих фінансів.
42. Опишіть закріплені доходи місцевих бюджетів.
43. Розкрийте видатки місцевих бюджетів.
44. Опишіть значення цільових фондів для розвитку місцевих фінансів.
45. Охарактеризуйте місцеві позики і їх значення для розвитку місцевих бюджетів.
46. Опишіть економічну сутність фінансового планування.
47. Розкрийте поняття кошторису місцевого бюджету.
48. Опишіть програмно-цільовий метод планування бюджету.
49. Розкрийте особливості організації міжбюджетних відносин
50. Розкрийте поняття бюджетних трансфертів.
51. Охарактеризуйте правове регулювання бюджетних трансфертів.
52. Опишіть порядок складання, затвердження та виконання місцевого бюджету.
53. Розкрийте бюджетний процес і охарактеризуйте його етапи.
54. Опишіть види місцевих фінансових органів.
55. Розкрийте особливості бюджетного регулювання для розвитку місцевих бюджетів.
56. Опишіть суть методу відсоткових відрахувань.

57. Розкрийте значення міжбюджетних трансфертів.
58. Охарактеризуйте системи та способи фінансового вирівнювання.
59. Опишіть процес управління місцевими фінансами.
60. Дайте загальну характеристику неподаткових надходжень. .
61. Опишіть основні завдання фінансового управління.
62. Класифікуйте видатки бюджету
63. Опишіть бюджетний процес на місцевому рівні.
64. Розкрийте порядок затвердження місцевих бюджетів і їх виконання.
65. Охарактеризуйте склад видатків на державне управління. .
66. Розкрийте видатки на правоохоронну діяльність та безпеку держави.
67. Охарактеризуйте функціонування фінансів комунальних підприємств в Україні.
68. Опишіть розвиток та правове регулювання міжбюджетних відносин в Україні.
69. Охарактеризуйте систему трансфертів та принципи їх надання.
70. Покажіть особливості фінансового планування в бюджетній сфері на місцевому рівні.
71. Розкрийте контроль фінансових органів за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів.
72. Розкрийте процес фінансування видатків бюджетів на вищу освіту.
73. Опишіть цільові фонди та їх значення для місцевого самоврядування.
74. Розкрийте значення видатків місцевих бюджетів у розвитку територіальних громад.
75. Опишіть основні напрями використання коштів місцевих бюджетів.

Список рекомендованої літератури

1. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг.ред. М.Я. Азарова. –К.: ЦУЛ, 2010. –480 с. Карлін М. І. Бюджетна система України [Текст] : навч. посібник / М. І. Карлін. –К. : Знання, 2008. –428 с.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. –Режим доступу: URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Бюджетна система: Підручник / За наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія.– К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. –871 с.
4. Бюджетна система: підручник/ [В. В. Бабіченко, С. В. Бойко, С. О. Булгакова та ін.]; за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. –К.: Центр учбової літератури; Тернопіль : Економ. думка. 2012.–871с.